

Anniversary of Vít Klemeš

Ing. Vít Klemeš, PhD., DrSc., outstanding personality in hydrology and water engineering celebrates on 30 April, this year, his 70th birthday. He achieved his position among the prominent personalities in hydrological sciences primarily for his activities after 1968 when he with his family emigrated and settled down in Canada. Thus, for the possibility to work in close contact also with the free world hydrology, he should be thankful to the so called Brezhnev doctrine of the „limited sovereignty“ what he also mentioned several times in his publications and speeches. In spite of that, he never ceased to be a czechoslovak hydrologist and water engineer, he always esteemed his professional and scientific education acquired in Czechoslovakia.

Vít Klemeš was born on 30 April, 1932 in Podivín, southern Moravia. His early years before the World War II. he spent in Bratislava, next years then in Valtice, again in southern Moravia. He graduated from the high school in close district town of Breclav and then enrolled in the Technical University at Brno, Faculty of Civil Engineering. From this University he graduated in 1955 (Ing. – equivalent to BSc.). He was interested in further postgraduate studies, but was recommended by the Faculty to „contribute to the socialist construction of water structures“ on the Váh river regulation in Ilava (northwestern Slovakia). After some contributions to this aim he succeeded in acquiring job in a Water engineering and planning organization at Brno. Here he was active until 1962 in work on several water management studies, among others on study of the large Nové Mlýny reservoir system on river Dyje in southern Moravia. In 1962 he took a chance for the postgraduate study on the Slovak Technical University at Bratislava, Faculty of Civil Engineering. In the same year he took the post of research engineer in the Institute of Hydrology, Slovak Academy of Sciences, Bratislava (at that time the Institute of Hydrology and Hydraulics – UHH). He finished successfully the postgraduate studies in 1964 by defense of the dissertation on the theory of flow control by reservoirs, and acquired the CSc. degree (Candidate of Sciences, equivalent to PhD.). In this period he served shorter time also as the executive editor of this (JHH) Journal, substituting a sick colleague. In this Journal also appeared most of his theoretical papers originating in that period, including the one about the famous Klemeš method of flood wave routing through reservoir. As the UHH scientific associate he applied for the postdoctoral fellow post on the Department of Mechanical Engineering, University of Toronto. It was granted to him and he spent a successful and fruitful year there in 1965 – 1966. His further plans were interrupted by the Soviet-led invasion of Czechoslovakia in august 1968. From his summer vacations in Yugoslavia he moved with his family to Canada, being again granted a post at the Toronto University, now as an associate professor. There he worked until 1972 when appointed research hydrologist (later chief scientist) at the National Hydrology Research Institute of Environment Canada. Here he worked until 1990, first in Ottawa, after moving of the Institute then in Saskatoon. In the years 1990 to 1999 he served as a water resources consultant in Victoria,

B.C. Then he retired and is living in Victoria with his wife. In spite of more of his declarations after 1999 that he quits with hydrology, we should not trust him in this respect. Of course, he did not finish neither with working nor with studying. Some of the universities would be pleased, in his age and after his career and achievements, to grant him a doctor honoris causa degree, but that was not possible with Vít. So did also the Faculty of Civil Engineering of the Czech Technical University, Prague, and it ended up with Vít's acceptance of the Doctor degree only after a regular defence of the dissertation theses. He submitted them on the theory of runoff modelling and defended successfully in 2000.

Pedagogical activity of Vít Klemeš was not limited to his work on the Toronto University. He was active on more universities as a visiting professor, guest lecturer, lecturer on several postgraduate courses, on all continents. From many can be mentioned e.g. California Institute of Technology, Eidgenossische Technische Hochschule Zurich, Monash University Melbourne, Universität für Bodenkultur Wien, Universität Karlsruhe, Institut National de la Recherche Scientifique de l' Université du Québec. Before emigrating to Canada he lectured also on the Postgraduate hydrological UNESCO courses at the Czech Agricultural University, Prague, organized by the Czechoslovak Committee for Hydrology.

An exceptional success of the scientific-organizational activity of Vít Klemeš was his election for President of the International Association of Hydrological Sciences (IAHS). He served in this duty in the years 1987 – 1990 to the full satisfaction of the world hydrological community mainly because of his professional and human qualities. From awards recognizing his work and achievements can be mentioned the Gold Medal of Dionýz Štúr of the Slovak Academy of Sciences (1993), the International Hydrology Prize of the IAHS (1994), the Ray K. Linsley Award from the American Institute of Hydrology (1995), the Ven Te Chow Award from the ASCE (1998), of many others we might not even know.

It would be mischieving to assess Vít's contribution to science by the number of his scientific publications only. Their number is more than 150. But it is mainly their content, the fact that he always tried to concentrate the attention to the relevant problems of the hydrology as a science and to its practical use (and misuse). He was exceptionally well prepared for that. He has an uncommon background in mathematics and physics, in foreign languages, ability of clear formulation of a problem, he studied thoroughly all used references. E.g. from the soviet sources he studied papers by Svanidze, Savarensky, Krickyi, Menkel, and others in originals. Perhaps the best summary of his „hydrological philosophy“ is in his last book *Common Sense and Other Heresies* (Canadian Water Resources Association, Cambridge, Ontario, Canada). Here he summarizes up and defines the main problems of hydrology as an independent science, of the runoff extremes, the basic relationship in water management between the uncertainty, risk and optimization, and of the recently popular climatic change hydrological impacts. All this with critical view of a professional unbiased by fashionable trends.

On one side, we perhaps regret that our colleague Vít Klemeš has emigrated from us in such an early age. On the other side, however, we are sure that would he remain with us working the whole life in conditions of that time Czechoslovakia, he would never achieve nor contribute to others (including ourselves) all that what can be evaluated and appreciated today. Fortunately, the achievements of science are not a private property, neither a property of an individual, nor of a community or of a particular nation, they belong to all who want and can accept them. In this sense we welcome the anniversary of Vít Klemeš – Czechoslovakian as well as Canadian. Thank to you, Vít, for all with what you have enriched us not only professionally. We wish to you for the coming years a good health and conciliation with the 21st century on which you seem to have a tendency to believe that you do not fit in it any more.

Július Šútor

Vít Klemeš jubiluje

Ing. Vít Klemeš, PhD., DrSc., významná postava svetovej a ceskoslovenskej hydrológie a vodného hospodárstva, dožíva sa 30. apríla tohto roku sedemdesiatich rokov. Svoje postavenie medzi poprednými osobnosťami hydrologických vied získal najmä za svoju činnosť v období po roku 1968, kedy sa spolu s rodinou odťahoval do Kanady. V podstate tak za možnosť práce v úzkom kontakte so svetovou hydrológiou môže dakovať Brežnevovej doktríne „obmedzenej suverenity“, čo neraz zdôraznil aj vo svojich publikáciách. Napriek tomu nikdy neprestal byť ceskoslovenským hydrológom a vodohospodárom, k svojmu odbornému a vedeckému vzdelaniu a pracovným skúsenostiam získaným v českých krajinách a na Slovensku sa vždy hlásil.

Jubilant sa narodil 30. apríla 1932 v Podivíne na južnej Morave. Predvojnové detské roky prežil v Bratislave, ďalšie potom opäť na južnej Morave vo Valticiach. Maturoval na reálnom gymnáziu v Breclavi, vysokoškolské štúdium absolvoval na Fakulte stavebného inžinierstva Vysokého učení technického v Brne, ktoré ukončil roku 1955. Aj keď po ukončení štúdiá prejavil záujem o ďalšie vzdelávanie a vedeckú prácu, na odporúčanie fakulty išiel „získavať skúsenosti v socialistickej výstavbe vodného hospodárstva“ na reguláciu Váhu do Ilavy. Po získaní ciastocných skúseností s touto výstavbou sa mu predsa podarilo neskôr získať prácu vo Vodohospodárskom rozvoji v Brne. Tu pracoval až do roku 1962 na viacerých vodohospodárskych štúdiách, medzi inými aj na štúdiu v tej dobe pripravovaného diela Nové Mlýny na Dyji. V roku 1962 sa mu naskytla možnosť vedeckej aspirantúry na Stavebnej fakulte SVŠT v Bratislave a práce na Ústave hydrológie SAV (vtedy Ústav hydrológie a hydrotechniky – ÚHH). V tom istom roku aj na tento ústav nastúpil. Aspirantúru úspešne ukončil roku 1964 obhajobou dizertácie z oblasti teórie riadenia odtoku nádržami. Do tohto obdobia spadá aj spolupráca jubilanta s Vodohospodárskym časopisom, keď zastupoval dlhšiu dobu chorého kolegu – výkonného redaktora. V tomto časopise tiež publikoval väčšinu svojich v tej dobe vzniknutých teoretických prác, z ktorých sa legendárnou stala Klemešova metóda transformácie povodňovej vlny v nádrži. Pôcas práce na ÚHH SAV sa prihlásil na miesto postdoktorálneho stážistu na Ústav strojného inžinierstva Torontskej univerzity v Kanade. Štipendium získal a úspešný a odborne plodný pobyt absolvoval v rokoch 1965 – 1966. Ďalšie jeho pracovné plány na ÚHH prerušili augustové udalosti 1968. Zo svojej letnej dovolenky v Juhoslávii odišiel aj s rodinou opäť na Torontskú univerzitu, kde na základe svojej predchádzajúcej úspešnej stáže získal miesto profesora. Tu pôsobil do roku 1972, keď bol vymenovaný za vedeckého pracovníka (neskôr vedúceho vedeckého pracovníka) Národného kanadského hydrologického výskumného ústavu Environment Canada. Tu pracoval až do roku 1990, najprv v Ottave, po presťahovaní Ústavu v Saskatoone. V rokoch 1990 – 1999 bol vodohospodárskym konzultantom provincie Britská Kolumbia vo Victorii. Tu žije dodnes aj so svojou manželkou. Hoci viackrát po roku 1999 vyhlasoval, že odchodom do dôchodku s hydrológiou končí, nemožno mu v tomto smere veriť. Nekončil totiž ani s prácou, dokonca ani so štúdiom. V jeho veku a po jeho kariére by možno niektoré univerzity rady udelili jubilantovi cestný doktorát, to ale u Víta Klemeša neprichádza do úvahy. Skončilo to tak, že prijme doktorát iba na základe riadne obhájenej doktorskej dizertacnej práce na tému Teorie vodní nádrže (pokus o syntézu). Túto prácu na Fakulte CVUT úspešne obhájil v r. 1994.

Pedagogická činnosť Víta Klemeša sa neobmedzovala na obdobie jeho pôsobenia na Torontskej univerzite. Hostoval na viacerých univerzitách, bol pozývaný na vyžiadané prednášky, na prednášky viacerých postgraduálnych kurzov na všetkých kontinentoch. Z mnohých možno vymenovať napr. California Institute of Technology, Eidgenössische Technische Hochschule Zurich, Monash University Melbourne, Universität für Bodenkultur Wien, Universität Karlsruhe, Institut National de la Recherche Scientifique de l' Université du Québec.

U nás pred odchodom do Kanady bol členom pedagogického zboru a prednášal na postgraduálnych kurzoch UNESCO organizovaných Cs. výborom pre hydrológiu.

Mimoriadnym úspechom jubilanta z oblasti vedecko-organizacnej práce je jeho zvolenie do funkcie Prezidenta Medzinárodnej asociácie hydrologických vied (IAHS). Túto funkciu úspešne vykonával v rokoch 1987 – 1990 a zvolenie do nej je ocenením jeho nielen odborných, ale aj ľudských kvalít. Z mnohých ďalších ocenení možno spomenúť Zlatú plaketu Dionýza Štúra SAV (1993), Medzinárodnú hydrologickú cenu IAHS (1994), Cenu Ray K. Linsley Amerického hydrologického ústavu (1995), Cenu Ven Te Chow Americkej spoločnosti stavebných inžinierov (ASCE, 1998), o mnohých ďalších možno ani nevieme.

Bolo by zradné hodnotiť jubilantov prínos iba podľa počtu vedeckých publikácií. Tých by malo byť viac ako 150. Ide však najmä o ich náplň a o to, že Vít sa vyslovoval vždy k zásadným problémom vedeckej hydrológie a jej praktických aplikácií. Bol na to mimoriadne dobre pripravený: dobre ovláda matematiku, prírodné vedy, jazyky, má mimoriadnu schopnosť jasných formulácií ako v materinskom tak aj v cudzích jazykoch. Má dobre preštudované všetky pramene, napr. zo sovietskych prameňov práce Svanidzeho, Savarenského, Krického, Menkela a ďalších študoval v origináloch. Azda najlepšie vidieť jeho podstatný príspevok k hydrologickým vedám v jeho poslednej knihe *Common Sense and other Heresies* (Canadian Water Resources Association, Cambridge, Ontario, Canada, 2000). Sú tu zhrnuté jeho podstatné názory a definované problémy hydrológie ako samostatnej vedy, hydrologického modelovania, extrémov odtoku, základného vzťahu vo vodnom hospodárstve medzi rizikom, zabezpečenosťou a optimálnym riešením, a napokon tak často v poslednej dobe diskutovaného problému klimatických zmien na hydrologický režim. To všetko s kritickým prehľadom profesionála nepodliehajúceho konjunkturálnym trendom.

Na jednej strane možno lútujeme, že Vít Klemeš ako kolega emigroval od nás v tak skorom veku, na druhej strane môžeme s istotou tvrdiť, že by za celý život v našich vtedajších podmienkach nedosiahol ani napokon ani nám neposkytol toľko toho, čo dnes pri jeho výročí môžeme hodnotiť. Našťastie je povaha vedeckej práce taká, že jej výsledky nie sú výlučným majetkom jednotlivca, skupiny ľudí, národa, ale celej ľudskej komunity, ktorá ich chce a je schopná prijať. Takto víťame jubileum Víta Klemeša – Čechoslováka takisto ako Kanadana. Dakujeme Ti, Víte, za všetko, čím si nás nielen odborne obohatil, a do ďalších rokov Ti želáme dobré zdravie a zmierenie sa aj s 21. storočím, o ktorom, zdá sa, máš tendenciu si myslieť, že už don nepatríš.

Július Šútor